

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:
8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "
Kolek (štampelj) znesse vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Govor v državnem zboru.

„Gospôda moja, cela rajda proticerkvenih predlogov pride na vrsto. Kdo nam je oblast dal, segati v čisto cerkvene stvari? Cerkev naj svoje stvari opravlja, kaj nam to mari? Pustite pri miru filozofa Hegla, ki trdi, da pride cerkev pod državno palico tisti trenotek, ko se javi! Marsikteri modrijan je žlobudrijan! Kakor nobenemu ni mar, kako brke sukam in kaj zajutrekovam, nihče se v to nima vtikati, ker v teh stvareh ne poznam pozemeljskega gospôda nad seboj: ravno tako mora tudi cerkev sama oskrbovati to, kar spada v njeno, duhovno področje. To, gospôda moja, je liberalnost, ne pa to, da se vtikamo tje, kamor se ne bi imeli! (Na levi: oho, oho!)

Gospôda moja, vsi ljudje bodo mislili, da nas trka luna. Čemu tukaj slamo mlatimo, Bogu čas krademo? (Burni kliči: Ni Boga!) Mi delamo postavke take, da morajo podkopati cesarstvo in ga vreči v prepad; te postavke merijo na uničenje verstva, iz teh postav se ima izcimiti komunizem, ki ima potolči duhovne in vladarje: — ali menite, da cesar kedaj potrdi take postavke? Nikdar ne! Nikakor ne! Če pa delamo take postavke, da jih cesar mora vreči v koš, ali ne bode svet rekal, da nas je luna trkala, ko smo te postavke kovali?! (Neznansko vpitje na levi. Predsednik napravi mir stežkoma.)

Gospôda moja, mi smo tukaj zbrani, da delamo pravico. Zato vrzimo v kot zvrhani koš proticerkvenih postav, in glejmo, da po-

pravimo krivico, ki se cerkvam in njenim služabnikom godi. (Vpitje: oho!) Kakošna je plača duhovnov: kaplanov in župnikov? Sram nas mora biti, da duhovne plačujemo tako mačešno! Vojakom, uradnikom, učiteljem se je plača trojno, četverno povikšala, — in to je čisto prav, ker se je vse podražilo, — ali ne bi bilo tudi prav, da se duhovnom povikša plača, da kaplanje dobivajo na leto od 600 do 1000 gold., župniki pa od 1000 do 1500 gold.?! (Na levi: nežni: ah!) Ali se to spodobi, da ima žandar, berič, učitelj večjo plačo, kakor duhoven, ki drži ljudi v pokorščini, v miru, ki omiko širi, ob kratkem: ki več koristi, kakor desetero drugih državnih služabnikov?! (Na levi krohot.) Tukaj se nam odpira polje, da delamo in povikšamo plačo duhovnom, kakor zaslužijo kot tisti, ki največ storé za mir in omiko med ljudstvom.

Gospôda moja, koliko pisanja imajo duhovni za vlado! In za vse to ne dobivajo toliko, kolikor bi vrgel v oči! Zastonj delajo. — „Zastonj“ je umrl, „Nedaj“ ga je pokopal — pravi naš slovenski pregovor, ki pa ne velja za duhovne: ti morajo za vlado delati vse zastonj. Plačajmo jim trud! To, gospôda moja, bi bilo prav. (Na levi krohot.)

Naša dolžnost je, krivice se ogibati. Dajmo tedaj cerkvi, kar je njenega. Ona bode gospodarnéjša gospodinila s svojim premoženjem kakor kdo drug. Če se ne bi pognali za to, da se cerkvi vrne, kar je njenega, vredni bi bili, da nas kak hotentotski pravnik pomete iz zбора. (Na levi sikanje.) Zbrani smo, da delamo pravico!

Gospôda moja! Kako se davek naklada cerkvam in kar je cerkvenega! To presega vse meje. Izvenredni, previsoki davki tlačijo cerkveno imetje kakor môra. Enaka pravica za vse. Davek se mora na tisti vatel meriti pri cerkvenem imetju, kakor pri drugem. (Na levi vesel krohot.) Če bodemo drugačen davkarski vatel imeli pri cerkvenem imetju, bode se nam lahko dajal priimek: „dolgoruki!“ (Na levi: Kaj še.)

Opiraje se na vašo pravicoljubnost, gospôda moja, predlagam sledeče točke:

1. Ker kontesijonelni predlogi bijejo v obraz pravici in liberalnosti, zametujemo jih — zbrani zborniki — v koš in zakurimo zbornico, da bode od njih vendar kaj hasni.

2. Zročimo cerkvi njeno premoženje, — to tirja ne le „Jus Romanorum“, ampak tudi „Jus Kafrorum“, „Jus Hotentotorum“. Duhovni naj imajo sami v rokah svoj „verski zaklad“, iz kterega bodo vlekli plačo.

3. Vlada od cerkvenega imetja ne sme na davkih vzeti toliko, kolikor se ji ljubi. Naj bo — kakor sem prej rekel — davkarski vatel za vse enak.

4. Ker imajo duhovni toliko pisanja in dela za vlado, tirja hvaležnost, da se duhovnom trud poplača z dostojno nagrado.

5. Ker duhovni za mir, za red, za omiko državljanov neprecenljivo veliko storé, tirja hvaležnost, da duhovni iz „državne“ blagajnice dobivajo vsaj toliko, kolikor dobivajo najzadnejši učitelji, beriči in žandarji.

Ako vse to storimo, ne bode se o nas rekalo, da smo križali pravico, ampak naši

Podlistek.

Zgodovinar dr. Aleksander Jurij Suppan.

Zopet imamo priliko občudovati zvezdo, ki se je ravnokar prikazala na znanstvenozgodovinskem obnebi; ta zvezda je g. dr. Aleksander Suppan, profesor na višji realki v Ljubljani. Zadela ga je osoda, da je moral 1. t. m. — se ve da, ne z blagoslovljeno vodo — posvetiti velikansko realkino poslopje, in ni vedel tej nalogi bolje zadostiti, kakor s tem, da je v silno zadovoljnost svojih poslušalcev, po večini poslušalk, govoril o verskem preganjanju, ali prav za prav o inkviziciji.

Inkvizicija! kdo po vsem liberalnem svetu bi ne segel v to kuhinjo, ako mu je mar vstreči lakoti liberalnih želodcev, vstreči pa tudi lastnemu hrepenenju po ploskanju in javni pohvali? Ako bi bil prof. dr. Aleksander Suppan prodajal svojo zgodovinsko robo kakor kak potent znanstvenar, ali ko bi jo bil prodajal v kakih krčmi, in bi bil hotel s tem le kako „hetz“ aranžirati in pritisniti eno klerikalcem,

bi ne bilo vredno nanj se ozirati; ker pa prof. dr. Aleksander Suppan hoče veljati ko silen zgodovinar na tukajšni realki, ker je svojo zgodovinsko učenost skazoval pri tako slovesni priliki in s tako pohvalo cveta ljubljanske inteligencije, ne more si „Slovenec“ kaj, da bi se ne soznanil nekoliko tudi s tem zgodovinskim volikanom.

Ko smo po — v tej zadevi gotovo zanesljivem — „Tagblattu“ zvedeli, kaj in kako je govoril prof. dr. Aleksander Suppan, so nam se kar naravnost vsilovala prašanja: ali je mogoče, da je tako govoril prof. dr. Aleksander Suppan, ki ni le sin dobro znanih in spoštljivih pobožnih katoliških starišev, ampak ki zlasti hoče biti učen profesor zgodovine na tukajšni realki?

Ali mar učenost prof. dr. Al. Suppana obstoji v tem, da pometa smeti po kotih popularne literature? ali prof. dr. Al. Suppan pri vsi svoji učenosti res ne vé, da, kakor marsiktere zgodovinske prikazni, tako tudi inkvizicija po zdatnih in temeljitih zgodovinskih preiskavah noveje dôle, tedaj v luči prave objektivne zgodovinske znanosti, dobiva vse drugačno lice, kakor je tisto, v kterem nam jo predstavljajo zgodovinski fabrikanti? Ali je

treba učenega prof. dr. Al. Suppana res še le opominjati, da je prva in poglobitna dolžnost pravega zgodovinarja, ozirati se po kolikor mogoče čistih virih, potem pa podati se v duhu v dotične kraje in čase, misliti in živeti, kolikor se dá, po mislih, po načelih, šegah itd. dotičnih minulih časov in narodov? Zgodovinar, kteri tega ne ume, zgodovinar, ki se poda na zgodovinsko polje z očali, ki mu jih ali lastne presoje, ali presoje in načela novejše, po vsih razmerah drugačne dôle, na nos nataknejo, je enak čevljarju, kteri bi ne hotel meriti čevljev po nogi, ampak po svoji lastni trmi, češ, da se mora noga po čevlju ravnati, ne pa čevljev po nogi. S kakim imenom bi se tak čevljar proslavljal, nam pač ni treba povedati.

V vrsti takih zgodovinarjev se nam je prikazal naš zgodovinski velikan prof. dr. Al. Suppan. Presegalo bi, se ve da, meje časniškega lista, ako bi hoteli posamezne stavke slovečega govora našega zgodovinarja pretresovati, in z zgodovinsko lučjo razjasnovati; naj mu tedaj le oziroma na neke poglobitne točke izprašamo njegovo zgodovinarsko vest in sicer v ta namen, da opravičimo sodbo, ki se mu bode mogla na zadnje izreči.

(Dalje prihodnjič.)

potomci se bodo nas častno spominjali: „Naši dedje so ljubili pravico, črtili krivico. Slava jim!“ — — —

Tako bode neki g. Pfeifer kot zvest katoličan govoril v državnem zboru pri generalni debati o tretji konfesijonelni postavi. Slava mu!

K a u l u s.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 13. marca. Dr. Razlag je v državnem zboru zopet pokazal svojo modrost. V razgovoru o oddajanju korarstev in duhovnij (§. 5.) namreč je tako govoril: „Visoko zbornico bi rad opomnil tako imenovanega izpraševanja za samostalne duhovnije; zahtevalo se je namreč od prosilca samostalne duhovnije izpraševanje, ki je bilo sicer v znanstvenem oziru za učitev pripravno, pa se je premalo cenila dejanska izučba. Prigodilo se je, da so se taki znanstveni izdelki v tobakirah ali kako drugači v izpraševalnico pripravili, da je dotični mogel spis še o pravem času prepisati in oddati. Tudi se je že prigodilo, da izpraševalci niso znali jezika dotične škofije in da so šaljivci izmed duhovščine po lepi vpeljavi pri poskušenskih pridigah imeli šaljiv govor vpričo izpraševalcev in da so pozneje ravno to ponavljali vse svoje življenje. To je bilo nedostojno in bi se moralo odpraviti. Po §. 30 pričujoče postave se bode naprava katoliških bogoslovskih učilišč uravnala s posebno postavo. Pričakovati smemo, da se bode potem od prosilca samostalne duhovnije zahtevala znanstvena omika in dejanska spretnost. Čudno je pa še to-le: Ako star mož, ker ni več pripraven za težavno duhovnijo, želi prestavljen biti v manj težavno duhovnijo, mora po sedanjih postavah vendar le izpraševanje za samostalne duhovnije opraviti. To se mi vendar krivično dozdeva, ker vendar sodniki, odvetniki, bilježniki imajo svoje dejansko izpraševanje za vse življenje le enkrat opraviti. Da se tedaj enakost državljanov gledé postav tudi tukaj razodene, se predznamen visoko vlado opomniti te nedostojnosti pri sedanjih izpraševanjih za samostalne duhovnije.“ — Tako je naznanila „N. fr. Pr.“ Razlagov govor, ki se nam le čudno zdi, kako si more govornik tako nasprotovati v njem, ko pravi, da je bilo „dosedanje izpraševanje za samostalne duhovnije v znanstvenem oziru za učitev pripravno“, pozneje pa pričakuje, da bode vlada zahtevala „znanstveno omiko“ od prosilca samostalne duhovnije. — Na to pravi, da se je doslej premalo cenila dejanska izučba. Ali doslej mar ni bilo izpraševanja iz npravne vednosti, iz cerkvenega prava, iz duhovnega pastirstva, iz cerkvenega govorništva, iz podučevanja otrok v krščanskem nauku? Ali se ne šteje vse to k dejanskim vednostim, pri katerih je treba mnoge vaje? — Ali je pa morebiti naš modrijan hotel povedati, da naj bi se izpraševanja ustmeno delale? Ravno to pa zahtevajo tudi cerkvene zakoni. — Ali ne vé nekdanji bogoslovec Razlag, da njegova želja o starih možeh, ki bi bili radi prestavljeni v drugo duhovnijo, je že tudi po cerkvenih postavah uslišana, ker samostalne duhovne pastirje sme škofijstvo na svet izpraševalcev oprostiti novega izpraševanja. — Kaj pa tisti čudni dogodki, o katerih dr. Razlag govori, ali jih je nemara izvedel od svojih „bogoslovcev brez graje in brez madeža?“

Iz Štajarskega, 10. marca. (Izv. dop.) Duhovni kozjanske dekanije so poslali mil. knezoškofu lavantinskemu kratko pa krasno adresno zoper konfesijonle predloge. Slovesno

ponovijo gospodje pokorščino in zvestobo svojemu škofu, ter izrekajo celó odločno, da bodo v borbi zoper cerkev, ki mora po novih postavah (predlogih) nastati, vedno pogumno in trdno stali na strani svojega višega pastirja, pripravljeni darovati za svobodo vere in cerkve prostost, premoženje in življenje. Konečno še prosijo mil. knezoškofa, naj se krepko potezajo, da bi sedanji predlogi na najvišem mestu ne bili potrjeni. To kratki posnetek adrese.

Razume se sicer samo po sebi, da bodo duhovni in na prvem mestu škofje branili vero in cerkev zoper imenovane konfesijonle predloge; vendar se mi dozdeva potrebno, da prav gospodje duhovni javno izrečejo svoje proteste zoper najnovejše predloge, da bodo škofje gotovi podpore svojega duhovenstva, in pa, da se ne bodo mogli liberalci sklicevati na teologe, kakor n. pr. dr. Razlag v svojem govoru, češ, predlogi niso neverni. Vivant ergo sequentes!

Dunaj 13. marca. Prostor nam ne dopušča, da bi objavili obširne govore, kateri so se v državnem zboru zoper konfesijonle postav govorili, dali pa bomo v prihodnjem listu kratek pregled vsih govorov. Danes hočemo le nekoliko opomniti o govorih ministrov, katerim je občinstvo na galeriji ploskalo, kar se je dalo. Stremajer je rekel, „da vlada, ki se zaveda svoje naloge in svojih dolžnost, ne more trpeti, da se vera zlo rabi za državi nevarno počenjanje.“ Tega vlada tudi zdaj ni trpela; če se je kak duhovnik kje pregrešil zoper kak paragraf, ga je vlada precej prijela in ostro kaznovala. V tem oziru tedaj novih postav čisto nič ni bilo treba. Dalje je Stremajer rekel, „da vlada ne more dopuščati, da bi duhovni iz služabnikov božjih postali poverjeniki državnopravne opozicije.“ Ako vlada tega ne more dopuščati, mora najprvo duhovnom vzeti državljanske pravice; dokler pa oni te pravice imajo, jim nihče ne sme in ne more braniti poslužiti se te pravice po svoji vesti in svojem prepričanju ter pridružiti se tisti politični stranki, ktera po njihovem mnenju dela za srečo in blagor ljudstva, naj bo že državno-pravna opozicija ali kaka druga. — Ministerski prezident si je pri svojem govoru v zgled vzel svojega nemškega druga, kneza Bismarka, ter žugal, da bode vlada, dokler bo on na krmilu, varovala državno veljavo in imela tudi dovolj moči ustaviti se boju, s katerim ji pretijo.“ To je jako razveselilo liberalce, ki hočejo trdno in močno vlado, da bode vničila nasprotnike. Le tega niso pomislili, kako se bo to zgodilo. Tem ljudem je čisto prav, če se konservativni časniki in pastirski listi škofovski zasegajo (konfiscirajo) in duhovni zapirajo, ker treba je postavam varovati čast in veljavo; če pa ta osoda na podlagi veljavnih postav zadene kak liberalen častnik, na vse grlo kriče, da je svoboda v nevarnosti!

Dunaj. 10. t. m. se je začela specialna debata. Državno-pravne opozicije ni v zboru, ker se je noče vdeleževati. Posvetovanje ne gre tako naglo naprej, kakor se je pričakovalo; prvi dan so odpravili le 2 paragrafa. K §. 3. je poslanec Süß predlagal, naj se od škofov tirja prisega, da cesarju hočejo ohraniti zvestobo, postavam pa pokorščino. Pa vlada je bila zoper ta predlog in liberalci so bili tako svobodni, da so vladi pritrdili. Prva dva dni so sprejeli prvih 7 paragrafov brez spremembe. — Škofje so se na Dunaju sošli in s posvetovanjem o postavah pričeli že 12. t. m. Sliši se, da bodo cesarju, preden postavo potrdi, izročili od njih vsih podpisano spomenico.

Iz Dunaja, 9. marca. (Izv. dop.) — O shodu škofov sem že poročal. Naj danes še kaj dodam. Zborovanje se prične dan sv. Gregorija, enega najbolj vnetih papežev za cerkev in njene pravice. Njegova gorečnost, njegov vzvišeni duh naj prešine škofo zbrane v važno posvetovanje. Mnogo škofov iz vseh pokrajin je že prihod svoj napovedalo, in kardinal Schwarzenberg, ki je s svojim svetom in s svojo odločnostjo stvar pohitil, biva tukaj že štiri dni. Kolikor sedaj čujemo, mislijo se obrniti do gospodske zbornice; zakaj? tega pač ne vemo, a morajo že imeti važne vzroke. Menda pričakujejo dober uspeh in na tihem posebno nekatere veljavne osebe skušajo pridobiti za cerkveno stran.

Po Dunaju gre glas, da na Ogrskem bo Sennyey minister — kar pomeni zmago konservativnega principa. Ako se to vresniči, začeli se bodo tudi stoli naših ministrov močno majati, ker konservativni strah jih že zdaj nekako spreletava; to tim bolj, ker je tudi znani Schäffle na Dunaju in sicer tako slovesno bil sprejet.

In mene nekaka misel sprehaja — kaj ko bi bila ravno debata o cerkvenih predlogih uzrok povrnitve k boljemu. Vsaj pravijo, da, ko se pride do vrhunca, zavije se pot zopet navzdol. Koliko se je vendar tukaj pokazalo hudobije in nevednosti — kaj se je vendar vse cerkvi očitalo! Kdor je govore bral — res, ne more več rok križem držati — pa saj se ljudstva krepko gibljejo in s svojimi adresami do škofov pač te osrčujejo, da naj se le pogumno v bran postavijo. In če se škofje zedinjeni z duhovni in z vsem ljudstvom navalu vprejo — ali ne smemo upati, da ga bodo vdušili? Pa če bi tudi za sedaj sila zmagala — ker ima moč v rokah večina in se sedaj vprašanja več ne določujejo s tehtnico pravice, ampak po slučajni večini glasov — kaj mislite, da bode zmaga dolgo mogla trpeti? Jaz mislim, da ne! Ker ako že samo predlaga teh postav katoličane tako prešinja in njihove težave v eno veže, koliko tesneje se bodo še le zvezale, če se predlage v življenje vpeljejo! Kjer pa je edinstvo, tam je moč. In zgodovina nas uči, da je zatiranje le malo časa trpelo, kjer koli je bilo ljudstvo in duhovstvo edino.

Ogrska še zdaj nima novega ministerstva. „Hon“ je poročal, da je Kol. Tisza cesarju rekel, da slaba rešitev državnopravne sprave je vzrok sedanjih homatij. Pa Tisza je to vest zanikoval. — Cesar so 11. t. m. obiskali bolehnega Deaka, ter kakih 12 minut pri njem se mudili. — Policija je zbor delavcev v Pešti prepovedala, a s tem le ljudstvo razdražila. „Recht“-u se poroča, da hočejo 16. marca v Pešti slovesno obhajati obletnico punta l. 1848. Pri ti priliki bi se utegnile ponoviti nerednosti, ktere so se v Pešti godile 8. t. m.

Vnanje države.

Pruska. Iz Triera se poroča, da je vlada 9. t. m. zaprla bogoslovje. O poldne so profesorji šli iskat si kosila, pa policija jih ni več pustila nazaj. Pa ljudstvo, ktero se je bilo v mnogem številu zbralo pred seminarjem, jim je siloma odprlo pot. Na vradno povelje so se morali profesorji čez nekaj časa zopet umakniti iz poslopja, ljudstvo pa je vojaščina razpodila. Škofu so za stanovanje v jetnišnici odločili 3 sobe, kjer bode zaprt 2 leti in 3 mesece. — Poznanjska višja sodnija je obsodila tudi škofovega namestnika Janiševskega, da plača 300 tolarjev globe ali pa

da bode 2 meseca zaprt, ker je malovrednemu katehetu Schröterju žugal, da ga bode izobčil.

Laška. 11. marca. Pod vodstvom poslanca de Luka se je, kakor „Liberta“ poroča, osnovala v zboru nova stranka, ktera od ministerstva Minghettijevega tirja, da morajo trije izmed nje priti v ministerstvo, preden se spuste v posvetovanje denarnih zadev. Ker je ta stranka pripravljena podpirati ministerstvo, jo sploh imenujejo „spreobrnjenci.“ V kako slabem stanu pa je laška zbornica, je razvidno iz tega, da nameravajo za poslance vpeljati nazočne marke (Präsenzmarken) in s tem privabiti zadostno število poslancev, ker navadno jih pride tako malo v zbor, da ne morejo zborovati. — Papež so kardinala Monaco La-Valletta imenovali za predstojnika propagande namesto umrlega kardinala Barnabo-a, monsignora Jacobinija pa za poslanca na Dunaju.

Domače stvari.

(Prihodnja „beseda“ čitalnična) je jutri 15. t. m. po programu, ki so ga z vabilom že dobili družbeniki.

(Iz seje deželnega odbora 6. marca.) Naprosila se je c. k. finančna direkcija, naj vleva c. k. davkarijam, da napravijo in predložijo izkaze vseh priklad k direktnim davkom, ki jih pobirajo za občinske, krajne, cestne in šolske potrebe, ter da se tudi vsem županstvom naroči, da napravijo in predložijo izkaze o stroških za občinske, cestne in šolske potrebe, in po katerem načinu županstva te stroške pobirajo. Deželni odbor potrebuje teh izkazov, da ima zanesljivo podlago o tem, koliko priklad imajo občine že zdaj za domače potrebe, da se za deželni zaklad in za zaklad zemljiške odveze priklade na direktne davke ne povikšajo, ako imajo občine že za domače potrebe mnogo priklad plačevati itd. — Vsled naznanila c. k. deželne vlade, da je ministerstvo notranjih zadev imenovalo za triletno dōbo 1874 do 1876 v Kranjski deželni zdravstveni svēt dr. Fr. Schifferer-ja, dr. Keesbacher-ja, dr. Fux-a in dr. A. Eisl-a je deželni odbor vsled svoje pravice imenoval v deželni zdravstveni svēt za omejeno dōbo dr. Alojza Valento in dr. Karola Bleiweis-a; c. k. okrajnemu zdravniku v Postojni, dr. Martinu Razpet-u, ki se je novi volitvi naprej odpovedal, pa se je izrekla zahvala za marljivo delovanje v deželnem zdravstvenem svetu v preteklem triletju, in tudi zato, ker ni zahteval iz deželnega zaklada povračila popotnine iz Postojne v Ljubljano k sejam zdravstvenega sveta. — Do c. k. ministerstva se deželni odbor obrne s prošnjo, naj bi se županstvom v sili naravnost dajala podpora žandarmerije. — Dopis deželnega predsedstva, da sklep deželnega zbora zarad priklade na direktne davke za deželni zaklad in za zaklad kranjske zemljiške odveze in sicer za vsacega po 20 odstotkov za leto 1874 in za stran priklade po 10 odstotkov za deželni in za zemljiško-odvezni zaklad na vžitnino od vina, mesa, vinskega in sadnega mošta za 1874 je cesarjevo potrjenje zadobil, se je vzel na znanje. (Nov.)

(Glasbena matica), ki je imela 4. t. m. svoj občni zbor, čvrsto napreduje. Izdala je že nekoliko muzikalij, razpisala darila, skrbela za pesmi cerkvene in druge. Na dunajski razstavi je bila razstavila vse do zdaj na svitlo dane slovenske kompozicije. Društvo šteje 22 ustanovnikov, ki so plačali enkrat za vselej najmanj po 40 gld., in 229 letnikov, ki plačujejo po 2 gl. na leto. Iz društvenega računa je razvidno, da društvo je v preteklem letu imelo 978 gl. 61 kr. dohodkov, stroškov pa 461 gl. 19 kr., da mu tedaj ostane premoženja še

517 gl. 42 kr. Društveni predsednik je gosp. Franjo Ravnikar, blagajnik pa g. Fr. Drenik.

Razne novice.

— Na katoliški shod! Slavno veliko vodstvo c. k. južne železnice je za tretjino znižalo železnično ceno za vse postaje za tiste, kateri želé vdeležiti se shoda katoličanov patrijotiskega katoliškega društva na spodnjem Avstrijskem. (Gl. Dan. št. 10.) Znižanje voznine se dovoli tistim, kateri skažejo listek društvenega vodstva na Dunaju, na katerem je ime popotnika, red na vozu (II. ali III). Listek ima veljavnost od 17. do všteto 21. sušca, in mora se pokazati pri kasi na odhodni postaji, o vrnitvi na dom pa pri kasi na Dunaju. Karte delj „Vereinsleitung des kath.-patr. Volksvereines in Nieder-Oesterreich (Mariahilferstrasse 27)“, do kterega je treba pisati in naznaniti razred v vozu, kterega kdo želi, in neutegoma se pošlje.

— Nova telegrafična postaja se je napravila v Mokronogu na Dolenjskem.

— Za šolskega nadzornika v Gorenjskem okraju namesto g. dekana Kožuha je izvoljen znani kranjski podučitelj gosp. Kušter, o kterem se govori, da nima po postavi potrebnih zmožnost za učitelja. Boljšega niso mogli dobiti za nadzornika, ta Derbiču gotovo ne bo delal sivih las.

— Od raške okolice, 8. marca. „Sl. N.“ piše v 51. številki o tatovih, ki sta bila ubita v svetoduški fari: „Pred par dnevi pride neki posestnik iz Krškega v svojo vas pri sv. Duhu domov. Ženka mu je bila pripravila okusno večerjo in vesel dobrega vžitka sklene iti v vinograd še po sodček vina. Prišedši do svoje zidanice, najde klet odprto, v njem*) pa dva, ki sta se krepčala pri njegovem vinu. — Naš mož si situacijo hitro premisli, zapre mahoma duri in jih zatakne se svojo močno palico tako, da tatova nijsta nikakor mogla iz kleti. Potem začne na vse grlo kričati: „Tatje, roparji!“ „Pomagajte!“ Sosedje na mah privró, in ko odpró klet in zapazijo, da sta ta dva možaka znana tatova, ju v svoji jezi tako stepo, da sta mrtva obležala.“ — Resnica je pa tako: Trije so šli iz Novega Mesta domov, kar zapazi eden trojice, da je v njegovem hramu luč, pogledajo notri: tu dva tatova jesta in pijeta. Vrata hitro zapro, eden teče v bližnjo vas po ljudi. Tata sta hotela sneti vrata. Tu eden ostalih dveh sam odpre duri, udari enega in drugega po glavi s palico, da sta oba omamljena; skoči na enega in ga vzame pod pest — drugi tat v tem vzkobaca, skoči iz hrama, zagleda moža — ki v svoji strahopetnosti ni hotel skočiti na drugega tata — pade mu komolec dolgi nož iz roke samega strahu in jo uplahne. Ta tat, ki je ušel, je iz raške fara, žandarji ga že iščejo več mesecev zavoljo vojaščine, pa ga ne morejo dobiti. Vjeti tat je imel sekirico pri sebi. Zdaj ljudje pridejo in jetnika prisilijo, da izda sokrivce. Izda Kovača in Kartuša, prvi je bil glavar tatov, drugi pa pomočnik. Ljudje razkačeni ju poiščejo in ubijejo. V hramu dobljeni tat, doma iz Šenpetra, jo je mahal zdrav in vesel v Krško, spremljan od dveh žandarjev.

To je resnica. 1.) Ni res, da je bil posestnik od sv. Duha — kakor pravi „Sl. N.“, ampak bil je iz leskovške fare. 2.) Ni res, da je šel eden, šli so trije. 3.) Ni res, da je šel iz Krškega. ampak iz Novega Mesta. 4.) Ni

*) Kako pravilno zna „Narodov“ dopisnik slovenščino: — „klet“ je fem., „v njem“ pa masc. Dopisnik.

res, da mu je ženka pripravila večerjo, ker ženke še nima in je šel še le domov mimo hrama, tedaj tudi o sodčku (!) ne more biti govorjenja 5.) Ni res, da ju je zaprl v hram in ljudi poklical, ampak hram je tudi sam odprl in oba tata podrl na tla. 6.) Ni res, da so zapazili dva znana tatova, bila sta dva neznana iz tujih fará, eden celo iz šenpeterske pri Novem-Mestu. 7.) Ni res, da so ju stepli do smrti: eden je ušel, drugega so žandarji cefrali v Krško; ubili so le dva domača tata, ktera je tuji tat moral izdati, sicer bi bil on mrtev. 8.) Ni res, da se eden ubitih piše Kovačič, ampak Kovač. — Ravno tako neresničen je popis, kako je Kovač kral voliča.

Sklep: Če ima „Sl. N.“ same tako malo zanesljive dopisnike in poročevalce, niso vsi skup vredni piškavega oreha. „Sl. N.“ piše glede dopisnika svojega iz Šmartna pri Litiji: „Od tega dopisnika toraj ne bomo več sprejemali dopisov“ — ker lažnjivo poroča. (Sl. N. št. 51.) Kako resnične dopise dobiva „Sl. N.“ iz tukajšnje okolice, dokazal sem jasno.

(Janez Jaran-Kranjski.) Uže nekaj časa sem se razun pondeljkov vsaki dan enkrat v Ljubljano pritepe na ogled razcapan zamurec, ki po hišah druge, tretje in kdo vé ktere vrste goreče predivo žre, kozarce grize in iz svojega strupenega jezika 30 črevljev dolgo vrv prede. Ta čudni copernik je okoli 7 let star, govori precej dobro slovensko, tolče po hrvaško, češko in rusko. Kadar pa se vina, piva in žganja navdušen prikaže, takrat ureže tudi kako konfesijonslozno marselaiso, dokler mu kak veren poštenjak jezika ne zaveže. In kdo je ta slaboznani, vsem liberaluhom jako priljubljeni pajdaš? — Ta zamurec ni Janez Jaran-Kranjski, kaj še? ampak je „Slovenski Narod“ sam, kterega so rodoljubi pred 6 leti v Mariboru vstanovili, l. 1873 pa preselili v Ljubljano, da bi tukaj — v središču slovenskem — kot „katoliški misijonar“ pasel slovenske duše. Več nego 6000 gld. po vsi slovenski deželi so nabrali za tega lumpacija, katerega so Slovencem na čast ponosno celó „Slovenski Narod“ imenovali; spominjam se, da so tudi po šolah — ljubljanskih, novomeških, mariborskih in drugih, ne samo latinskih, tudi po bogoslovnih — ob nekonkordatovih časih zanj pobirali, in so celo revni dijaki, namesti za svinčnik, za tega sužnja skladali. A „Slovenski Narod“, ki je po svojem sedanjem vredniku v Ljubljani latinske šole študiral, se na Dunaji celo moderstva ali dohtorstva učil, zdaj kakor kak „spriden študent“ niti od svojih vernih ustanovnikov, niti od svoje cerkve katoliške vedeti neče, potepa se po tagblattovem potu od mesta do mesta, goreče predivo žre, kozarce grize in iz svojega zabavljivega jezika vrv prede, kolne in se pridruša, ter vsim, ki so ga iz Maribora pripravili v Ljubljano, sramoto dela. Kaj bi bilo bolje, ko bi oni, ki so ga vstanovili in ki ga še zdaj plačujejo, obrnili denar za domače dobre časnike, za pošten katoliški dnevnik, ki bi njim, cerkvi in domovini delal čast in slavo! (Prim. „Slov. Narod“ l. 1874 št. 52.)

— V Ljubljani je umrlo 1873. leta 989 oseb; 548 jih je bilo moškega in 441 ženskega spola. Leta 1872 jih je umrlo le 811, tedaj je bilo lansko leto 178 mrličev več od predlanskega.

Iz sodnijske dvorane.

(Konec.)

Mešetarica Čimžar je preskrbovala še le zadnji čas Aristotelovki denarje in bila za

svoj trud dobro plačana. Predsednik jo praša, čigavi so bili denarji, a priča noče povedati imen, marveč pravi, da one osebe rajši zgube svoj denar, kakor pa da bi se njihova imena slišala pred sodnijo. Dr. Kozjek jo na to prežé vpraša: „Ali so bili morda duhovni?“ Priča: „Ne, dve gospe!“ Predsednik: „Toraj neznani dobrotnici!“ — Denar, ki je Aristotelovki dohajal po ti mešetarici, je bil boje najdražji, veljal je 10—12% na mesec. Predsednik: „No, na ta način je razumljivo, da je usmiljenih dobrotnic sram.“

Gospa Kosmačeva, bibliotekarja vdova, tudi za kakih 800 gld., ki jih je posodila za 5% na mesec, poškodovana, ni vedela, da so take goljufice na svetu, ravno tako gospa pl. Kleinmayr, ktera je jako huda na Aristotelovko in se tudi zagovorniku dobro odreže.

Gospodična Flora pl. Gariboldi, mešetarica, je donesla Aristotelovki, ktera se ji je bahala, da gre kupčija dobro, vsega skup 4700 gld. Ker je bila dobro plačana, je denar kar ponujala. Ta priča ne zgubi družega pri zatoženki, kakor podporo svojih žlahtnikov, katerih denar je tako dobro naložila.

Priča Marija Comelli, Dalmatinka po rodu, je tudi preskrbovala denar za Aristotelovko, in sicer s takim vspehom, da je skoro v enem letu iz popolne beračice postala s hišno opravo dobro previdena gospa in še svoji dobrotnici mogla posoditi 700 gld., od katerih pravi, da jih je dobila od sestre. Ker je pa nekaj denarja vzela za Aristotelovko na svoj račun na posodo, je zdaj zarubljena.

Med moškimi pričami je gospod Schmidt, trgovec v špitalskih ulicah, najbolj poškodovan. Po Izatiški je dobila Aristotelovka za 2% na mesec 2000 gld. njegovega denarja in zdaj se lahko verni gospod za ta znesek za ušesi praska. Druge moške priče imajo manj zgube.

So pa tudi med pričami nekatere revice, ki so, zapeljane po velikih jim obljubljenih obrestih, izročile svoj „krvavo“ zaslužni denar goljufici. Nekatere jokaje pripovedujejo, kako težko jih je zadela ta zguba, in te so res usmiljenja vredne. Pa kdo jim bo pomagal?

Aristotelovka je odgovarjala na vsa vprašanja mirno in gladkega jezika, ter omikane izraza. Njen mož, gosp. Jožef Aristoteles, poklican, da bi pričal zoper ženo, se posluži postavne dobrote in odide, ter nič ne govori.

Po končani obravnavi vstane državnega pravdnika namestnik, g. Hočevan, in dokaže v daljšem govoru, da ste obe zatoženki krivi hudodelstva goljufije, ter nasvetuje za vsako po 5 let težke ječe, prepušajoč sodnikom, ako jima oziroma na mnogo olajšalnih razlogov manj pripoznajo.

Zagovornik Aristotelovke, gosp. dr. Kozjek iz Gradca, je svoj govor obilno zabelil z navadnimi liberalnimi izreki in tudi duhovstva ni mogel pri miru pustiti. „V mestiču, kakor Ljubljana — je rekel, — kjer utegnem biti jutri pri škofu zatožen, če danes v petek v gostilnici meso jem“ itd. Toda Ljubljana ni Gradec, Ljubljančani so bolj trezni in hladnokrvni, zato pa tudi ni bil nihče posebno navdušen po govoru, najmanj pa sodnija, ki je pripoznala zatoženkama vsaki po 2 leti težke ječe, ktero ste tudi koj nastopili. Poškodovani pa se imajo obrniti do civilne sodnije, ako hočejo kdaj kaj dobiti.

Tako se je končala pravda, ktera je za Ljubljano sicer karakteristična, nikakor pa ne slavna.

Umrli so:

8. marca. Reza Pevček, žena sobn. malarja, 37 l., za poškodovanjem.

9. marca. Jakob Rihtaršič, krojač, 63 l., za pljučnim oslavljenjem. — Jurij Korenšek, berač, 54 l., — in Fr. Novak, gosač, 54 l., za pljučno sušico. — Janez Jerančič, sin fabr. prejca, 7 l., za spridenjem krvi.

10. marca. Viktor Kham, sin gostilničarske vdove, 4 l., za pljučnim prisadom. — Jože Škrbec, delavski otrok, 2 l., za kozami. — Neža Weingarten, inst. reva, 68 l., za oslavljenjem.

11. marca. Janez Jeršek, otrok fabr. delavca, 2 l., za kašljem. — Barbara Pelavs, dekla, 23 l., za pljučno sušico. — Valentin Vrbič, delavec, 61 l., za razlivom v pljuča.

12. Urša Bezlaž, tesarska žena, 73 l., za pljučnim oslavljenjem. — France Holup, godec, 50 l., za pljučno sušico. — Ivana Jerančič, otrok kondukterske vdove, 6 tednov, za prisadom.

Eksekutivne dražbe.

16. Jur. Težak-ovo iz Sp. Suhorja (1050 gl.) v Metliki.

18. marca. 3. Jož. Breznik-ovo iz Srednje vasi (795 gl.), — 3. Jož. Urcnak-ovo iz Loke (201 gl.) oba v Kamniku. — 2. Fr. Mahorčič-ovo (7565 gl.); — 2. Neže Ženko ve iz Št. Mihela (756 gl.) obe v Senožečah. — 2. Ant. Javoršek-ovo iz Vinjega vrha (800 gl.), — 2. Fr. Stajs-ovo iz Celin (927 gl.), obe v Krškem. — Fr. Uršič-ovo iz Slapa (406 gl.) v Ipavi. — Jož Jakopič-ovo (prostovoljno) iz Podgore v Novomestu. — 1. Genovefe in Jož. Skala-vo hišno orodje (66 gl.) v Ljubljani. — 1. Miko Adlešič-ovo iz Tribuč (700 gl.) v Črnomlju.

20. marca. 3. Jan. Mulh-ovo iz Babnje peči (1881 gl.) v Litiji. — 3. Jan. Loparc-ovo iz Knježine (272 gl.) v Črnomlju. — 3. Jož. Pestel-ovo iz Poddrage (2530 gl.) — 3. Jan. Žgur-ovo iz Poddrage (2270 gl.), — 1. Matija Rovnan-ovo iz Bele (1670 gl.) vse v Ipavi. — 3. Jere Danič-ovo iz Velesovega (8875 gl.) v Kranji. — 3. Mart. Komar-ovo iz Jelen (1505 gl.) v Litiji. — 2. Ane Tekavčič-ovo (1520 gl.) v Žužemberku. — 2. Jož. Gašperlin-ov gozd v Kamniku. — 2. Ant. Ogrin-ovo (75 gl.) v Kočevji. — 1. Andr. Krašovec-ovo iz Metulj (180 gl.) v Ložu. — 3. Jan. Lekan-ovo iz Rovt (3783 gl. 40 kr.), — 2. Mat. Kolar-ovo iz Planine (1400 gl.), — 1. Anton Urbas-ovo iz Planine (5760 gl.) — 1. Ant. Jerin-ovo iz Gorenje vasi (3070 gl.), — 1. Fr. Kranjc-ovo iz Dobca (1965 gl. 50 kr.), — Šim. Debeve-ovo iz Martinjaka (1431 gl.), — 1. Gr. Dekleva-vo vse v Planini. — 1. Jern. Felicijan-ovo iz Jablanice (703 gl.) v Ratečah. — 1. Vikt. Škarja-va zapuščina (506 gl.) v Radolici.

21. marca. Mat. Butala-vo iz Svržaka (1173 gl.) v Metliki. — 1. Marijane Kolene-ovo iz Žirov (200 gl.) v Idriji. — Jan. Perko-vo iz Brubane vasi (680 gl.) v Lašičah. — 1. Val. Lušin-ovo iz Jurjovice (815 gl.) v Ribnici. — 1. Jan. Kramarič-ovo iz Bojanje vasi (2950 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene

13. marca.

Papirna renta 69.75. — Srebrna renta 73.75. — 1860letno državno posojilo 103.75. — Bankine akcije 970 — Kreditne akcije 233.75. — London: 111.50. — Srebro 105.35. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.89.

Tržna cena:

Reči	v Ljubljani	v Novomestu	v Kranji	v Lohi	v Sodražici	v Mariboru	v Celju	v Ptuj
Masla funt	0.54	0.48	0.52	0.50	0.50	—	—	—
Špeha „	0.36	0.38	0.36	0.34	0.36	0.36	0.36	0.37
Leče mernik	1.25	3.00	—	1.00	—	—	—	—
Krompirja „	1.70	0.90	2.75	—	1.00	1.30	1.00	1.00
Fižola „	3.10	3.00	—	—	2.50	—	—	—
Sena cent	1.10	1.40	1.40	1.00	—	1.50	1.20	2.10
Sem. detelja „	26.0	—	—	—	—	—	—	—
Prešiči cent	26.0	—	—	—	—	—	—	—
Govedinefant	0.30	0.30	—	—	—	0.31	0.30	0.30
Teletine „	0.31	0.30	—	—	—	0.34	0.32	0.32
jaje za 10 kr.	6	8	6	—	6	—	—	—

Tržna cena preteklega tedna:

Mesta:	Mernik						
	Pšenice	Rži	Ječmena	Ovsa	Turšice	Ajde	Prosa
v Ljubljani	3.60	2.50	2.25	1.20	2.45	2.50	2.45
v Kranji	4.00	2.90	—	1.25	2.25	2.25	2.50
v Lohi	3.80	—	—	1.10	—	2.10	2.50
v Novomestu	4.00	2.75	2.05	1.25	2.50	2.30	2.20
v Sodražici	3.80	—	2.00	1.00	2.40	—	2.20
v Mariboru	3.80	2.70	2.25	1.25	2.65	2.15	—
v Ptuj	3.60	2.60	2.15	1.25	2.60	2.10	2.45
v Celji	3.90	2.50	2.00	1.20	2.50	2.30	2.00
v Celovcu	3.61	2.84	2.70	1.18	2.45	—	—
v Trstu	3.80	2.60	—	—	2.48	—	—
v Zagrebu	—	—	—	—	—	—	—
v Sisku	—	—	—	—	—	—	—
v Varaždinu	3.50	2.65	2.10	1.18	2.50	2.05	2.00
na Dunaju	4.00	3.00	2.60	1.25	2.55	—	—
v Peštu	3.06	2.78	2.20	1.13	2.36	—	—

Zahvala.

Vsim sorodnikom in prijateljem, ki so mojo preljubo nepozabljivo ženo

Marjeto Grošelj, rojeno Lenček

9. t. m. v tako obilnem številu spremili k pogrebu, izrekam najtoplejšo in najpriščrnišo zahvalo. Ob enem jo priporočam v blagi spomin in molitev vsim čast. gg. prijateljem duhovnikom.

V Žireh, 10. sušca 1874.

Pavel Grošelj,
občinsk svetovalec.

(13—1)

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4—6)

Najlepši, najcenejši
iz železa vlti

spominjki
(monumenti),

krizi za altarje in veliki
krizi za pokopališča,

izgotovljeni z najstanovitnejšimi, najbolj finimi barvami, s pravim, najbolj finim zlatom krasno pozlačeni (kakor jih sicer nikjer ne znajo delati), so — kakor že čez 20 let — še vedno na zbir v velikanski množini in različnosti ter po najnižji že trdno določeni ceni, ravno tako tudi c. k. priv. z železa vlti podlage (stala — mesto kamenitih) edino le pri

C. M. Pobisch-u.

mešč. trgovcu z železjem in lastniku privilegije na Dunaji (Wien, Währingstrasse Nr. 7 in njegovi zalogi križev (auf der Schmelz) nasproti vходу pokopališča

in se pošiljajo na vse kraje. Grobni napisi se izvršujejo čisto po želji p. n. naročevalcev ali z zlato pisavo ali pa z izbuknjeno vltimi in pozlačenimi črkami, kar najhitreje mogoče. Obrisi in zapisi cene se, ako jih kdo zahteva, brez odloga pošljejo. (9—3)

